

Зміст

Цей Великий день.....	3
Раїса Плотникова	
Миколай Угодник квартирує.....	7
Наталія Степанчук	
Добре.....	15
Марія Солтис-Смирнова	
Дорога додому.....	20
Олександр Козинець	
Нитка поколінь.....	28
Тетяна Мороз	
Наш перший Великдень удвох.....	37
Вогнекрил	
Мамині ластівки.....	43
Анна Шпилевська	
Серце домівки.....	49
Окасана Курійокі	
Яблуневий цвіт.....	54
Сергій Храпчук	
Як ми з татом світ лагодили.....	62
Марічка Федорів	
Споконвіку було Слово.....	67
Юлія Перегуда	
Італійська історія.....	75

Світлана Костюк	
Пересадка.....	86
Тетяна Безушко-Граб	
Червона земля.....	96
Андрій Павловський	
Великдень, який не настав	103
Руслана Ференцюк	
Диво	112
Павло Пантелеєнко	
Писанка сорока клинців.....	118
Валентина Семеняк	
Хресна дорога	132
Ганна Кревська	
Світ починається з яйця	139
Микита Лукаш	
Вéлик-день.....	154
Ганна Должек	
Щастя святкових клопотів.....	161
Ганна Коназюк	
Великодні Баби.....	170
Ангеліна Олійник	
Світло переможе	176
Тетяна Іваніцька-Дячун	
Реліквія	181

Оксамитка Блажевська	
Вогонь на Великдень	192
Сергій Грифон	
Голоси біля ліжка	200
Тетяна Белімова	
Волонтер заїде о п'ятій	213
Тетяна Брукс	
Великдень у сірій зоні	222
Уляна Біланюк	
Зв'язок	232
Сергій Савченко	
Од Пасці.....	239

Цей Великий день

Коли в мене виникла ідея втілити збірник текстів про Великдень, стало цікаво: а скільки в Україні видано схожих книжок? Бо про Різдво написано чимало не лише в нас, а й у світі. Різдво давно стало великою культурною темою, обросло багатьма текстами, образами, мелодіями, традиціями, очікуванням дива й подарунками. А Великдень, попри свою глибину, виявився менш проговореним. Інформації про нього, як і художніх осмислень, відчутно менше.

Почав ділитися задумом із колегами по перу щодо збірника, але їхні реакції були різні. Дехто відразу відгукнувся, а хтось написав мені, що не готовий долучитися до такого проєкту, бо почувається далеким від релігії та не асоціює себе з Воскресінням Господнім.

Ці слова змусили замислитися. Не лише над формою майбутньої книжки, а й над самим змістом: що ми вкладаємо у Великдень і що для кожного з нас значить цей день?

Захотілося пояснити (насамперед собі, а згодом – й іншим), що Великдень, на мою думку, не зводиться до релігійності. Це не лише про обряди, ритуали та приналежність до певної конфесії. Великдень – про наші надії, внутрішнє воскресіння, про стан, коли людина, наче фенікс, знову й знову підіймається з попелу власних втрат,

страхів, втоми та відчаю. Це день сили, яка вилущується зсередины й нагадує про здатність залишити в минулому старе, надломлене, непотрібне, щоб оновленим і чистим «воскреснути» й бути сильнішим.

Водночас Великдень – це й про давні звичаї, про пам'ять, очікування, віру, шану небесного й земного роду, про дороги, які випадають кожному з нас і які ми маємо пройти.

Для України сьогодні це свято неможливо відокремити від боротьби. Думаючи про Великдень, ми мріємо й про інший Великий день – день українського розквіту, миру над головою, оновлення. День, коли воскресіння стане не лише метафорою, а реальністю для всієї країни.

Саме тому з'явилося бажання зібрати під однією обкладинкою живі історії. Розповіді про те, як в Україні відзначають Великдень у різних куточках – від великих міст до маленьких сіл. Про традиції, які передаються з покоління в покоління, і про ті, які народжуються зараз, у часи випробувань, боротьби та стрімких змін у світі.

Якщо ви читали збірник «Світло мого Різдва» (видавництво «Ліра-К», 2026), у цій книжці зустрінете чимало знайомих прізвищ. Однак тут автори проявлять себе в текстах інакше, дещо несподівано. Будьте готові до текстів не лише про світлий глибокий день, а й про народну магію, з якою це свято пов'язане, про силу, яка кличе до рідних місць голосом предків. У цьому збірнику – історії також про те, як важливо «реставрувати» себе й почуття, промалювати власні бажання, щоб вони ставали реальністю, довіряти внутрішньому компасу. Тут ви зустрінете чимало й болю, того, який проживають герої історій, та того, який для нас спільний. Але без болю, мабуть, і радисть не така велика. Наостанок станете свідками культурно-етнографічних розвідок про зародження в Україні традицій

писанкарства й дізнаєтеся, у яких документах зберігаються відомості про давні орнаменти великодніх яєць.

Мені як упоряднику (переконаний, авторам також) хотілося створити збірник, здатний підтримати в часи, коли світ вважає, що українці – незламні й не мають права бути слабкими. Та в кожного настає момент, коли будь-яка батареяка потребує підзарядки. Вірю, що ці тексти стануть таким джерелом живлення – допоможуть читачам піднятися й рухатися далі, продовжувати змінюватися, відстоювати свою країну, дбати про внутрішнє світло й плекати традиції своїх родин. А ще – пам'ятати, якою ціною нам дається кожен Великдень та кожен новий день.

Бо хтось і на Великдень досі чекає з війни свого захисника чи захисницю, а діти – своїх батьків. Хтось мріє нарешті хоча б на Великдень, якщо не вдалося на Різдво, провести час із родиною. Без обстрілів, тривог та знеструмлень. Тому ці тексти щемливі, з різними настроями, але спільною потребою – вірити в оновлення, зростати в любові, надії, вірі й пам'ятати про цінності.

Цей збірник задумувався як простір для спогадів та висновків, пам'яті й вдячності. Як спроба почути одне одного й зібрати різні голоси в єдину Великодню тишу, місцями зболену й вистраждану, з якої народжується світло. Не для того, щоб дати нам готові відповіді на різні запитання, а щоб нагадати: Великдень передусім – про життя, яке триває й прокладає шлях попри все.

Весна – особлива пора року. Вона постає як образ оновлення після довгої зимової сплячки, після ночей, які здавалися нескінченними. Весна вчить терпіння й нагадує, що все живе потребує часу, щоб прокинутися, знову повірити у власну силу й розквітнути.

Великодній настрій – стан готовності до переродження. Наша внутрішня тиша, з якої визріває сила для буяння. Це довіра до живого процесу життя й вдячність за можливість тут бути.

Цей збірник не нав'язує віру, радше м'яко про неї згадує, як про внутрішню опору. Про віру в те, що після ночі настає ранок, а після зими воскресає весна. Що навіть у час війни, коли земля здригається й пам'ять нестерпно болить, людина не втрачає здатності оновлюватися.

Історії не обмежуються святковою датою. Вони показують, що Великдень триває довше, ніж один день. Він може бути станом, у який людина входить поступово, інколи вагаючись, інколи відступаючи, але рухаючись до зцілення й відновлення, хоч воно й не буває миттєвим. Цей процес поступовий, однак без нього неможливе життя. Бо й саме життя, кажуть, почалося з яйця.

Олександр Козинець

Раїса Плотникова
м. Лубни

Миколай Угодник квартирує...

Людуська пішла... Я справді не знаю, куди, бо вона завше кудись ходила, але так само завше поверталася... То козячого молока принесе в пластиковій пляшці, то десяток яєць... Стоїть біля нашого під'їзду малюсінька, мов квасолинка, яку хтось ненароком викинув із балкона; біла хустина запнута нашвидкуруч – як прийдеться, частіше – по-бабському – клумаком під підборіддям, картата сумка із всячиною – аж поворозки не сходяться. Глянеш з верхотури, біліє Квасолинка, тримаючи біля вуха старенький крихітний стільниковий, яких уже давно немає навіть у скупників. Це вона мене видзвонює...

І я, в чому вешталася по квартирі, в тому й пурхаю, перелітаючи зі сходинок на сходинок, поспішаю до Людуськи. І хто б знав, яким вітром здуває мене під під'їзд, не повірив би в те зроду. Сусідки, які стовпами вічного закону співіснування чинно сидять на лавах так, ніби вони на них мешкають, певно думають, що я по молоко літаю... Тільки козяче молоко – не мій напій, я його й не пригублю – його мій благовірний полюбляє. Я ж лечу за оповідками, за діалектом, за говіркою, бо все те Людуська віддає мені

задурно із великою втіхою, бо погомоніти – це її любимий інтерес. Тут ми співпали: їй би говорити, а мені б слухати. Колись сама ж Людуська подарувала мені приказку: хто людей слухає, той і Бога не боїться. І я хапаю її мініатюри, як спраглий благодатну воду із невинного струмка...

Скоро Великдень. Сонце лизнуло мою щоку прямо на порозі будинку, палахнуло яскравим списом в очі – засліпило.

– На – ось, – простягла Людуська мені трілітрове пластикове відерце з чистенькими курячими, наче передсвіт вмитими, яйцями.

Невеличкий таріль її симпатичного обличчя аж сяяв від задоволення.

– Ой, та нащо ж так багато! – плескаю я в долоні. – Та ти б собі...

– Та собі я ще знесу до Паски, – усміхається на весь майже беззубий рот.

Грошей з мене вона не бере – у нас товарообмін. Нещодавно з квартири моєї покійної свекрухи чоловік з товаришем перевіз до Людуськи диван, шафу, буфер, килимові доріжки ну і ще всячини...

Я на світанні телефоную Квасольці й кажу:

– Ти вдома? Чекай гостей.

– Та ти шо! Та в мене ж не прибрано, та мені ж козу доїти...

– Та ладно, – прилаштовую я її звичне слівце до свого лексикону. – Головне, що тобі у вовка зубів не рвати.

Коли чоловік повернувся, питаю:

– І що, справді не прибрано було?

– А що там прибирати? Одне ліжко з панцерною сіткою, стіл тумбовий і лава... Жодного стільця немає. Уявляєш? Зате рушників повна хата. Вона мало не плакала, коли ми занесли меблі. Сіла на диван, склала руки на колінах

і каже: «Йй-бо, до вечора сидітиму». А тут коза за вікном як мекне... Твоя Людська зірвалася й метеликом...

Тепер ось вона стоїть і рота тягне, бо ж щаслива, що курки яєць нанесли, і вона не задарма на дивані може сидіти. Ми йдемо вглиб двору на крихітну убогу лаву, склепану з двох пеньків і однієї дошки, мирно тулимося на вузьеньке сідало; добре, що обидві не роздалися вшир. І Квасолька являє оповідки дозовано з розстановкою – в собі має і мені дає.

– Тоді якраз бабуся Саня паски пекла. Багато... Увесь полк застелить випраним рядном і виставляє їх з печі рогачами. Тільки нам до пишнотілих і пахучих красунь було зась, навіть підходити забороняла. Нас у мамки з батьком п'ятеро, як ти знаєш, усі вже ніби й не зовсім голодні, але й не ситі ще – не від'їлися, бо батько не так давно з ДОПРу повернувся. Ходимо всі ми колами біля тих пасок, вдихаємо пахощі, а відщипнути боїмося, бо бабуся не веліла й сказала:

– До Паски й крихти не можна куштувати, бо гріх великий... Розговіємося всі разом уранці, й тоді вже пасочку будемо їсти, і ковбаски зі смальцю вам видовбаю, і крашанками поцокаєтеся...

– А що, як хтось не втерпить і крихту відщипне? – питає її Петько. – Може, того ніхто й не помітить, бо й крихта буде такою, що не видно, де її відколупнули?

– Та ж Бог все видить, дитино. А на ранок нам до церкви йти, і щойно переступить той неслух, який пасочку колупав, через поріг храму, у нього роги на лобі виростуть, щоб ти знав.

І хоч би що там було, а вранці прибрана, як гільце на весілля, сімеєчка чимчикує до церкви, та поріг храму кожне з нас переступає так, ніби то вже не храм Божий, а Голгофа. Озираємося, тулимося одне до одного, мацаємо лоби й пошепки перепитуємо:

- Ану глянь, Петю, у мене роги виресли?
- Та ніби немає. А в мене?
- Немає.

І вже, йдучи з церкви до Великоднього столу, ми гарцюємо превеселі, бо попереду – смакота, воля безмежна, бо ж ніякої роботи не можна чинити так само як чогось бридкого, та, звісно, найбільше радіємо, що ми всі таки безрогі, хоч і грішні...

Квасолька замовкає на якусь мить так, ніби полинула в думках ген-ген – у далеке, трудне й разом з тим шалапутне дитинство... Нагода поговорити її неволить, і за хвилину вона вже шукає по нитці клубок зі свого минулого...

* * *

Людуська була вже геть дорослою – аж сім рочків. І все-все запам'ятала. Тоді власті напали на церкву. Так-так, тут ніхто не помилився, саме напали. Церква у Вільшанці була знатною, старою, деревляною (так Людуська каже). Люди називали її Воскресеньською, а бабуся дівчати розповідала, що в «бумагах» вона згадується з 1771 року. Ого! То ж таки й справді стара. Люди так довго чомусь не живуть, а церква жила аж до 1963 року. Та ще й більше жила б, аби власті не напали...

Дівчинка тоді вже в перший клас ходила, а від церкви до їхньої школи рукою сягнути. Людуська чула від людей, що у Вільшанці є підземелля, і тягнеться воно від їхньої церкви аж до Мгарського монастиря. Та про те мала нічого не знала, але точно знала, що із їхньої школи до цієї ось Вознесенської церкви існує потаємний хід. Йй-бо, сама бачила, як старшенькі хлопці в підвалі за купою лиж знайшли отвір і шугнули туди. Учитель фізкультури ледве Богу